

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 14. jaanuaril 2016¹

Kohtuasi C-511/14

**Pebros Servizi Srl
versus
Aston Martin Lagonda Ltd**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Tribunale di Bologna (Bologna kohus, Itaalia))

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus (EÜ) nr 805/2004 — Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete puhul — Tõendi väljaandmine — Haldus- või kohtumenetlus

I. Sissejuhatus

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta², aitab kaasa ühtse Euroopa õigusruumi loomisele tsiviil- ja kaubandusajades. Määrus võimaldab välisriigi kohtuotsuse tunnustamise menetlust mitte kasutada kohtuotsusega tuvastatud vaidlustamata nõuete puhul ning asendada selle menetluse vastastikuse tunnustamise loogika kohaselt päritoluriigi kohtu poolt kinnitamise mehhanismiga, mis jõustamisesmärgil võimaldab kohelda Euroopa täitekorraldusena kinnitatud kohtuotsust nii, nagu see oleks tehtud liikmesriigis, milles jõustamist taotletakse.
2. Vastava uue kinnitamise menetluse raames esitas Tribunale di Bologna (Bologna kohus) eelotsuse küsimuse mõiste „vaidlustamata nõue” kohta, et saada teada, kas seda mõistet tuleb tõlgendada liikmesriikide õigusest lähtuvalt või tuleb see vastupidi määratleda liidu õiguses autonoomselt.
3. See kohus mõistis 22. jaanuari 2014. aasta otsusega, mida ei vaidlustatud ja mis seetõttu jõustus, Aston Martin Lagonda Ltd-lt koos teiste äriühingutega välja Pebros Servizi Srl-i kasuks teatud summa, millele lisandusid seadusest tulenev intress ning kulud.
4. Kuigi äriühingut Aston Martin Lagonda Ltd teavitati tema suhtes algatatud menetlusest ja võimaldati tal menetluses osaleda, ei ilmunud ta kohtusse, mistõttu toimus menetlus tema osavõtuta.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — ELT L 143, lk 15.

5. Lähtudes kõnealusest kohtuotsusest, palus Pebros Servizi Srl 14. oktoobril 2014 väljastada määruse nr 805/2004 alusel Euroopa täitekorraldus, et alustada võlgnevuse sissenõudmiseks täitemenetlust. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtles määruse kohaldatavuses, kuivõrd Itaalia õiguses ei tähenda tagaseljamenetlus (*in contumacia*) omaksvõtmist, otsustas Tribunale di Bologna (Bologna kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas tagaseljaotsuse puhul (poole puudumisel), kus ilmutata jäänud/puuduv pool on kohtuasja kaotanud, ilma et ta oleks siiski sõnaselgelt väljendanud, et on nõuet tunnustanud, tuleb selle otsustamisel, kas selline tegevus menetluses on määruse nr 805/2004 tähenduses vaidlustamata jätmise, lähtuda siseriiklikust õigusest, mille kohaselt ei pruugita nõuet lugeda vaidlustamata nõudeks, või annab tagaselja/poole puudumisel tehtud otsus nõudele liidu õiguse alusel juba olemuslikult vaidlustamata nõude staatuse, millest tulenevalt kohaldatakse määrust nr 805/2004 siseriikliku kohtu hinnangust sõltumata?”

6. Itaalia valitsus esitas selle küsimuse peale vastuvõetamatuse väite, leides, et Tribunale di Bologna (Bologna kohus) ei ole kohus ELTL artikli 267 tähenduses. Valitsus leiab, et selle kohtu läbiviidav menetlus, milles ta peab lahendama taotluse kinnitada kohtuotsus Euroopa täitekorraldusena, ei vasta objektiivsetele kriteeriumidele, mis võimaldaksid selle menetluse lugeda kohtu tegevuseks, ning on pigem sarnane puhtalt haldusmenetlusega või äärmisel juhul hagita kohtumenetlusega.

7. Euroopa Kohus peab seega eelnevalt vastama küsimusele, kas ta on pädev eelotsusetaotlusele vastama. Kuna on selge, et Tribunale di Bologna (Bologna kohus) on korralduslikult kohus, sõltub Euroopa Kohtu pädevus sellest, kas kinnitamise menetlust tuleb pidada puhtalt haldusmenetluseks või on sellel lisaks õigusemõistmise tunnused.

8. Käesolevas ettepanekus, mis keskendub sellele küsimusele, leian ma, et kui päritoluriigi kohtule on esitatud taotlus Euroopa täitekorralduse tõendi väljaandmiseks, tuleb seda kohut mitte käsitada pelgalt haldusvõimu teostajana, kellel ei paluta vaidlust lahendada, vaid asutusena, kes teostab ka õigusemõistmise funktsiooni, millest ma järeldan, et Euroopa Kohus on pädev käesolevat eelotsusetaotlust lahendada.

II. Hinnang

9. ELTL artikliga 267 kehtestatud menetlus – mis kujutab endast Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahelise koostöö instrumenti, tänu millele esimene esitab teistele liidu õiguse tõlgendamise aspekte, mis on neile vajalikud selleks, et lahendada kohtuvaidlus, millega on nende poole pöördutud – on väljakujunenud sõnastuse kohaselt „kohtute vaheline” menetlus, mis aitab jõuda otsuseni, et tagada liidu õiguse ühetaoline kohaldamine. Nagu on märgitud juba ELTL artikli 267 sõnastuses, on vaid siseriiklikul kohtul õigus pöörduda Euroopa Kohtusse.

10. Selleks et hinnata, kas eelotsusetaotluse esitanud organ kujutab endast kohut, on Euroopa Kohus välja töötanud tuvastamise meetodi, mis põhineb järgmiste elementide kogumina arvessevõtmisel: organi asutamine seaduse alusel, alalisus, kohustuslik jurisdiktsioon, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine selle organi poolt ning tema sõltumatus³.

3 — Vt lõpuks kohtuotsus Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:664, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

11. Lisaks peab eelotsusetaotlus pärinema kohtult, kes oma tegevuse käigus vaatab läbi kohtuvaidlust, mille lahendamine on tema ülesanne. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib liikmesriigi kohus saata asja Euroopa Kohtule vaid juhul, kui tegemist on selles kohtus poolelioleva vaidlusega ja kui kõnealune kohus peab vastava menetluse raames tegema kohtuotsuse jõudu omava lahendi.⁴

12. Alates kohtumäärusest Borker⁵, milles Euroopa Kohus leidis, et Euroopa Kohtusse ei saa pöörduda advokatuuri juhatus, kes ei lahenda mitte kohtuvaidlust, mille läbivaatamine on seadusest tulenevalt tema ülesanne, vaid nõuet, milles palutakse selgitust erimeelsuse kohta advokatuuri liikme ja teise liikmesriigi kohtute vahel, on seda kohtupraktikat korduvalt kinnitatud.

13. Kohtumääruses Greis Unterweger⁶ otsustas Euroopa Kohus, et tema poole ei saa pöörduda nõuandev komisjon, kes tegeleb rahandusalaste rikkumiste vastu võitlemisega ja kelle ülesanne on anda arvamusi haldusmenetluses, mitte aga lahendada kohtuvaidlusi⁷.

14. Edasi töötas Euroopa Kohus kohtuotsuses Job Centre⁸ välja kaks tema praktikas kuni tänaseni kehtivat juhust.

15. Esimene juhust põhineb kooskõlal varem tehtud otsustega lisada liidu õiguses mõiste „kohus” autonoomsele määratlemisele funktsionaalsuse kriteerium, mis puudutab „eelotsusetaotluse esitanud organi tegevuse laadi”. Selles otsuses leidis Euroopa Kohus nimelt, et ta ei ole pädev vastama eelotsuse küsimustele, mille esitas Itaalia kohus, kes vaatab läbi nõuet kinnitada äriühingu põhikiri, märkides, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtusse on sellise nõudega pöördutud, siis see kohus „täidab väljapoole õigusemõistmist jäävat ülesannet, mis pealegi on teistes liikmesriikides usaldatud haldusasutustele”⁹, ning „toimib haldusasutusena, ilma et ta lahendaks samal ajal õigusvaidlust”¹⁰. Mõiste „kohus” on seega lahutamatu seotud kohtuvaidluse olemasoluga, kusjuures Euroopa Kohtul saab partneriks olla vaid kohus, kes vaatab asja läbi õigusemõistmise käigus.

16. Teine juhust puudutab erandi sisseviimist, kui kaebus on esitatud otsuse peale, mille on teinud kohus, kes täidab väljapoole õigusemõistmist jäävat funktsiooni. Euroopa Kohus märkis pärast seda, kui ta oli leidnud, et tal puudub pädevus vastata põhikirja kinnitamise nõuet läbi vaatava kohtu esitatud küsimusele, nimelt, et „[ü]ksnes juhul, kui isik, kellele on siseriikliku õigusega antud õigus nõuda põhikirja kinnitamist, esitab põhikirja kinnitamata jätmise peale kaebuse [...], võib asja lahendava kohtu puhul asuda seisukohale, et viimane täidab [...] õigusemõistmisega seotud ülesannet, mille ese on tühistada kaebaja õigust riivav akt”¹¹. Kõnealune erand teeb sobivalt võimalikuks hilisemas staadiumis uuesti alustada koostööd Euroopa Kohtuga, kui siseriiklikul kohtul on tekkinud liidu õiguse tõlgendamise küsimus.

4 — Vt kohtumäärused Borker (138/80, EU:C:1980:162, punkt 4) ja Greis Unterweger (318/85, EU:C:1986:106, punkt 4); kohtuotsused Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, punkt 9); Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, punkt 14); Salzmann (C-178/99, EU:C:2001:331, punkt 14); Lutz jt (C-182/00, EU:C:2002:19, punkt 13); Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, EU:C:2006:254, punkt 13), ning Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, punkt 34), samuti kohtumäärused Amiraik Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, punkt 17) ja Bengtsson (C-344/09, EU:C:2011:174, punkt 18).

5 — 138/80, EU:C:1980:162.

6 — 318/85, EU:C:1986:106.

7 — Punkt 4.

8 — C-111/94, EU:C:1995:340, punkt 9.

9 — Punkt 11.

10 — *Idem*.

11 — *Idem*.

17. Nii tunnistas Euroopa Kohus end kohtuotsuses Roda Golf & Beach Resort¹² pädevaks vastama eelotsuse küsimustele, mis käsitlesid määruse (EÜ) nr 1348/2000¹³ kohaldamisala, tuginedes asjaolule, et kui kohtusekretäri, kellele on esitatud kättetoimetamisaotlus selle määruse alusel, saab pidada haldusvõimu teostajaks, kes samas ei lahenda kohtuvaidlust, siis kohus, kes lahendab määruskaebust, mis on esitatud selle kohtusekretäri keeldumise peale nõutud dokumendid kätte anda, lahendab vaidlust ja täidab õigusemõistmise funktsiooni¹⁴.

18. Nendele kahele juhisele, mis pärinevad kohtuotsusest Job Centre¹⁵, on Euroopa Kohtu hiljutise praktikaga küsimuses, kuidas tõlgendada tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö käigus vastu võetud liidu õiguse instrumente, lisandunud uus juhis, mida iseloomustab ELTL artikli 267 teise lõigu tähenduses mõiste „otsuse tegemiseks” lai käsitlus. Kohtuotsuses Weryński,¹⁶ mis puudutab määruse (EÜ) nr 1206/2001¹⁷ tõlgendamist ning milles tuvastati, et selle mõiste lai tõlgendamine võimaldab „vältida mitme menetlust puudutava küsimuse [...] käsitlemist [...] nii, et need ei saa olla [...] tõlgendamise ese”,¹⁸ otsustas Euroopa Kohus, et see mõiste hõlmab „kogu kohtuotsuse loomise protsessi, sealhulgas kõiki menetluskulude küsimusi”.¹⁹

19. Selle kohtupraktika loogikast lähtudes tunnistas Euroopa Kohus oma otsuses Fahnenbrock jt²⁰ end pädevaks vastama eelotsusetaotlusele, mis puudutas määruse (EÜ) nr 1393/2007²¹ tõlgendamist ning mis esitati kohtuvaidluse eriti varajases staadiumis enne vastaspoolle menetluse algatusdokumendi kättetoimetamist²².

20. Pärast seda, kui Euroopa Kohus tunnistas end kohtuvaidluse eel pädevaks, peab ta nüüd lahendama küsimuse kohtuvaidluse järgse pädevuse kohta, kui pärast seda, kui on langetatud kohtuotsus, tuleb kohtuotsuse Euroopa täitekorraldusena kinnitamise menetlus lõpule viia, et võimaldada selle otsuse ringlust Euroopa õigusruumis. Kas see menetlus on haldus- või kohtumenetlus?

21. Enne küsimusele vastamist tuleb kõigepealt märkida, et kohtuotsuse Euroopa täitekorraldusena kinnitamise menetlust tuleb minu arvates liidu õiguses tingimata autonoomsena kvalifitseerida menetluse puhul, mis on kehtestatud selle õigusega ja sellele õigusele omane, isegi kui määrusega nr 805/2004 jäetakse liikmesriikidele menetluslik autonoomia muu hulgas dokumentide kättetoimetamise viiside osas.

22. Määruse nr 805/2004 artikli 6 lõike 1 sõnastus ei võimalda küsimust lahendada, kuna selles sättes on ette nähtud, et kinnitamise taotlus esitatakse päritoluriigi kohtule, täpsustamata, milline asutus on selles jurisdiktsioonis pädev taotluse läbi vaatama.

23. Kinnitamine on esmapilgul vägagi halduslikku laadi, kuna see seisneb määruse nr 805/2004 I lisas sisalduval vormil kastikeste täitmises, märkides muu hulgas päritoluliikmesriigi, kohtu nime, põhinõude ja intressi suuruse, kulude suuruse jne. Kas sellel on siiski ka õigusemõistmise aspekt? Minu hinnangul toetab hulk kaalutlusi jaatavat vastust.

12 — C-14/08, EU:C:2009:395.

13 — Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus tsiviil- ja kaubandusajades kohtu- ja kohtuväliste dokumentide Euroopa Liidu liikmesriikides kätteandmise kohta (EÜT L 160, lk 37; ELT eriväljaanne 19/01, lk 227).

14 — Kohtuotsuse punkt 37.

15 — C-111/94, EU:C:1995:340.

16 — C-283/09, EU:C:2011:85.

17 — Nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 174, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 121).

18 — Kohtuotsuse punkt 41.

19 — Kohtuotsuse punkt 42.

20 — C-226/13, C-245/13, C-247/13 ja C-578/13, EU:C:2015:383.

21 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määrus kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades („dokumentide kättetoimetamine”), millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1348/2000 (ELT L 324, lk 79).

22 — Kohtuotsuse punktid 30 ja 31.

24. Esimene kaalutlus on seotud otsustava rolliga, mis on määruses nr 805/2004 ette nähtud kinnitamise menetluses antud selle õigusinstrumendi alusnõudeks olevate minimaalsete menetluslike tagatiste järgimisele.

25. Siinkohal tuleb märkida, et määratlus, mis on määruse nr 805/2004 artikli 3 lõikega 1 antud vaidlustamata nõudele, võimaldab hõlmata mitte ainult juhtumeid, kus võlgnik on oma nõusolekut „Sõnaselgelt” väljendanud kas ametlikus juriidilises dokumendis või „omaksvõtuga või otsusega, mis on [tehtud] kohtumenetluste käigus”, vaid ka olukordi, kus teda peetakse „möönmise” teel nõustunuks, kui ta ei ole sellele kunagi kohtumenetluse käigus vastuväidet esitanud või kui ta ei ilmunud või ei lasknud ennast esindada seda nõuet puudutavas kohtumenetluses, kuigi ta nõudele algselt vastu vaidles.

26. Arvestades ohte, mis kaasnevad võimalusega tõlgendada võlgniku vaikimist tema kahjuks, et järeldada sellest tema omaksvõttu, on määrusega nr 805/2004 kehtestatud kohustus järgida kaitseõiguste tagamiseks minimaalseid menetluslike tagatise. Tagatised puudutavad mitte ainult menetluse algatusdokumendi kättetoimetamise viise, mis on määruses jagatud kaheks peamiseks kategooriaks olenevalt sellest, kas nendega kaasneb võlgniku poolt dokumendi kättesaamise tõend või sellist tõendit ei kaasne, vaid ka dokumendi informatiivset sisu, kuivõrd võlgnikku tuleb teavitada nii nõudest kui ka sellele vastuvaidlemise korrast.

27. Kuigi menetluse miinimumnõuete eiramine välistab üldjuhul otsuse kinnitamise Euroopa täitekorraldusena, on määruses nr 805/2004 ette nähtud vahendid eiramise heastamiseks, kui kohtuotsuse kättetoimetamisel järgiti neid nõudeid ning kui võlgnikul oli küll võimalus otsus vaidlustada täieliku läbivaatamise teel ja võlgnikku oli sellest võimalusest nõuetekohaselt teavitatud, ei esitanud ta kaebust.²³ Miinimumnõuetele mittevastavust saab heastada ka juhul, kui võlgniku tegevus kohtumenetluse käigus annab tunnistust sellest, et ta on kättetoimetamisele kuuluva dokumendi oma kaitse korraldamiseks piisavalt aegsasti isiklikult kätte saanud²⁴.

28. Lõpuks, isegi kui võlgnikku on tema vastu algatatud menetlusest teavitatud menetluse algatusdokumendiga, mis on talle määruse nr 805/2004 artiklites 13–17 sätestatud miinimumnõuete kohaselt kätte toimetatud, on määruse artikli 19 lõikes 1 ette nähtud, et selle lõike punktides a ja b nimetatud juhtudel võib kohtuotsuse kinnitada Euroopa täitekorraldusena vaid siis, kui võlgnikul on vastavalt päritoluliikmesriigi seadusele õigus taotleda otsuse läbivaatamist.

29. Nii miinimumnõuete järgimise kontrolli algstaadiumi kui ka hilisema staadiumi jaoks, kui kontrollitakse nende nõuete eiramise heastamiseks nõutavate tingimuste täitmist, on määrusega nr 805/2004 seega kehtestatud terve hulk kontrole, mis puudutavad eelkõige menetluse algatusdokumendi või kohtuotsuse kättetoimetamise korda, menetluse käigus võlgniku käitumise hindamist, mil määral ta sai teavet kaebuse esitamise võimaluse ja tingimuste kohta jne. Päritoluriigi kohus peab lõpuks läbi viima õigusemõistmise laadi analüüsi varasema kohtumenetluse nõuetekohasuse suhtes, kuna selle õigusvastasus võib kostja õigusi kahjustada. Kontroll, mille ta peab läbi viima kinnitamise staadiumis, ei ole lõpuks teistsugune kui õigusemõistmise laadi kontrollid, mille ta peab teostama enne oma otsuse tegemist, eelkõige kontrollimaks menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt siseriiklike õigusnorme kohaldades, kas menetluse algatusdokument tehti võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks.

23 — Määruse artikli 18 lõige 1.

24 — Määruse artikli 18 lõige 2.

30. Peale selle lisandub päritoluliikmesriigis toimunud kohtumenetlust puudutavale kontrollile määruse nr 805/2004 kohaselt nõude laadiga seotud kontroll, et teha kindlaks, et see kuulub kõnealuse määruse kohaldamisalasse, ja nõude vaidlustamatuse, päritoluriigi kohtu pädevuse,²⁵ kohtuotsuse täitmisele pööratavuse ja vajaduse korral võlgniku elu- või asukoha kontroll.²⁶ Kokku võttes eeldab kinnitamine tervet hulka süvendatud kontrole, mis kuuluvad tõelise kohtuliku läbivaatamise valdkonda.

31. Teine kaalutlus on seotud võimatusega esitada kaebus Euroopa täitekorralduse tõendi väljaandmise peale. Kuna õiguskaitsevahendite tavapärane kord ei saa võimaldada hiljem Euroopa Kohtusse pöörduda kohtul, kes teeb otsuse õigusemõistmise ülesannet täites, tooks õigusemõistmiseks kvalifitseerimata jätmise kaasa selle, et Euroopa Kohtult võetaks võimalus teha otsus määruse nr 805/2004 tõlgendamise kohta või vähemalt muudetak스 tema sekkumine hilisemaks ja keerulisemaks.

32. Kolmas kaalutlus puudutab laia tähendust, mis kohtupraktikas mõistele „menetlus, mille raames tuleb teha kohtuotsuse jõudu omav lahend” tavapäraselt on antud. Kuigi kinnitamise menetlus toimub pärast vaidlust, mis on lahendatud kohtuotsusega, mis lõpetab menetluse päritoluriigi kohtus, ei ole samas kinnitamise puudumise korral see otsus veel kogu oma potentsiaali saavutanud, kuna sellel puudub veel võime Euroopa õigusruumis vabalt ringelda. Seda loogikat järgides on kinnitamise menetlus mitte niivõrd varasemast kohtumenetlusest eraldiseisev staadium, kuivõrd selle menetluse viimane staadium, mis on vajalik kohtuotsuse Euroopa täitekorraldusena vormistamiseks.

33. Teen seega Euroopa Kohtule ettepaneku nõustuda lahendusega, mida pealegi kasutati ka 17. detsembril 2015 tehtud kohtuotsuses Imtech Marine Belgium.²⁷ Lahendades just küsimust, kas määruse nr 805/2004 artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et Euroopa täitekorraldusena kinnitamine on kohtutoiming, mida peab seega tegema ainult kohus, otsustas Euroopa Kohus, et kinnitamine „on kohtuniku pädevuses”,²⁸ kuna see „nõuab määruses nr 805/2004 ette nähtud tingimuste kohtulikku uurimist”.²⁹

III. Järeldus

34. Eespool toodud kaalutlusi arvestades teen ma Euroopa Kohtule ettepaneku tunnistada end pädevaks lahendama eelotsusetaotlust, mille on esitanud Tribunale di Bologna (Bologna kohus).

25 — Määruse artikli 6 lõike 1 punkt b.

26 — Määruse nr 805/2004 artikli 6 lõike 1 punkt d.

27 — C-300/14, EU:C:2015:825.

28 — Punkt 50.

29 — Punkt 46.